

ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ ЦЕНТРІВ СТУДЕНТСЬКОГО СПОРТУ НА БАЗІ ВИЩІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ

Олександр Попрошась

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків

Постановка проблеми. В затвердженій Кабінетом Міністрів України «Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури та спорту в Україні на період до 2020 року» важливими проблемами, які потрібно вирішувати визначені: демографічна криза, яка зумовлюється зменшенням кількості населення України з 51,4 мільйона у 1994 році до 45,2 мільйона у 2014 році; погіршення стану здоров'я населення що порівняно з 2007 роком кількість осіб, які віднесені за станом здоров'я до спеціальної медичної групи збільшилося на 40%; невідповідність вимогам сучасності та значне відставання від світових стандартів ресурсного забезпечення сфери фізичної культури і спорту, тощо. На наш погляд це є наслідком забруднення навколишнього середовища, гіподинамії та інших факторів найважливішим із котрих є зниження мотиваційної складової до регулярних занять фізичною культурою. Інтерес до занять з фізичного виховання значно знизився у зв'язку з порушенням системності навчального процесу, недосконалого змісту програмних вимог відповідно до проблем повсякденного динамічного життя.

Таким чином, потрібно переорієнтувати ставлення до фізичного виховання, щоб проблема здоров'я, ведення здорового способу життя підрастаючого покоління розглядалася як *пріоритетний напрямок розвитку системи освіти*. Також у зв'язку з модернізацією системи фізичного виховання студентів у вищих навчальних закладах України виникає питання про доцільність створення центрів студентського спорту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В даний час існує багато публікацій, які висвітлюють питання реформування навчальної дисципліни «Фізичне виховання» (проблеми організації навчального процесу та підвищення його ефективності) в контексті інтеграції українських вищих навчальних закладів в загальноєвропейський освітній простір, а також нормативно-правові основи організації фізичного виховання в Україні та країнах Європейського Союзу [1–5]. У той же час праць які торкаються питань створення центрів студентського спорту на базі вищих навчальних закладів небагато.

Мета дослідження. На підставі аналізу діючих нормативно-правових актів та світового досвіду сформулювати пропозиції, щодо створення та роботи центрів студентського спорту вищих навчальних закладів України.

Для розв'язання поставленої мети у роботі використовувалися загально-прийняті **методи дослідження**: теоретичний аналіз та узагальнення матеріалів науково-методичної літератури, нормативно-правових актів, інших джерел інформації та практичного досвіду фахівців, які торкаються організації та роботи центрів студентського спорту вищих навчальних закладів України.

Результати дослідження В Україні головним нормативно-правовим актом, який визначає загальні правові, організаційні, соціальні та економічні основи діяльності у сфері фізичної культури і спорту та регулює суспільні відносини у створенні умов для розвитку фізичної культури і спорту є Закон України «Про фізичну культуру і спорт» зі змінами та доповненнями від 17.11.2009 р. № 1724-VI. У цьому законі в ст. 14 «Центри студентського спорту вищих навчальних закладів» зазначається, що центри студентського спорту вищих навчальних закладів – заклади фізичної культури і спорту, які забезпечують створення умов для поєднання навчання у вищому навчальному закладі та підготовку студентів до участі у Чемпіонатах Європи та Світу серед студентів з видів спорту, визнаних в Україні, Всесвітніх Універсіадах. Цен-

три студентського спорту вищих навчальних закладів створюються та діють відповідно до положення про центр студентського спорту вищих навчальних закладів, затвердженого Кабінетом Міністрів України (на цей час є лише проєкт цього положення). Засновниками центрів студентського спорту вищих навчальних закладів можуть бути, зокрема: центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані вищі навчальні заклади; або вищі навчальні заклади. Фінансування діяльності центрів студентського спорту вищих навчальних закладів здійснюється за рахунок коштів власника (засновника), відповідно до бюджету та інших джерел не заборонених законодавством.

Створення таких центрів впливало би позитивно на розвиток з одного боку студентського спорту, з іншого – непрофесійного (аматорського) спорту на базах вищих навчальних закладів. Цей підхід не новий й досить активно використовується в університетах США та Західної Європи в яких не має ні кафедр фізичного виховання, ні занять з фізичного виховання як таких. Замість цього студенти університету мають можливість займатися в спортивних секціях або індивідуально. Для цього використовується найсучасніша матеріальна база та передбачено значне фінансування, котре складається із внесків студентів. Секційні заняття не є стандартними, а визначаються за побажаннями та захопленнями студентів. Одним із напрямків фізкультурно-спортивної діяльності в університетах США та Західної Європи є підготовка студентів в збірних командах по видам спорту та представлення університету на різних змаганнях серед спортивних команд. Тому в США та країнах Західної Європи весь непрофесійний спорт базується в університетах, а збірні команди країни комплектуються зі спортсменів, які входять до збірних команд університету з видів спорту.

На наш погляд, ідея організувати центр студентського спорту у вищих навчальних закладах України, є дуже цікавою та має свої перспективи, але потрібно вирішити питання залучення в центри не лише спортсменів високого рівня, для їх підготовки до участі у змаганнях Світового та Всеукраїнського рівнів, а також спортсменів масових розрядів та студентів які мають різні відхилення в стані здоров'я з метою їх оздоровлення та залучення до здорового способу життя. Також потрібно вирішити питання з фінансування центрів. Відповідно до закону України фінансування центрів студентського спорту здійснюється за рахунок коштів власника (засновника),

а вищі навчальні заклади на базах яких створюються ці центри не в змозі фінансувати їх самостійно із коштів спеціального фонду. Одним із рішень цього питання на наш погляд, може бути фінансування центру із внесків студентів, як це робиться в вузах Західної Європи та США де кожен студент сплачує своє навчання і в сметі розходів передбачена оплата за спортивні секції та фізичне оздоровлення. У даному випадку вирішуються два питання: по-перше поповнюється бюджет центрів студентського спорту, а по-друге у студентів зростає мотивація відвідувати спортивні, або оздоровчі секції, тому що за ці заняття сплачені гроші.

Підкреслюємо, що центри студентського спорту можуть бути додатковою формою організації фізичної культури і спорту в вищих навчальних закладах України, до уже існуючої обов'язкової навчальної дисципліни «Фізичне виховання». Форми організації навчального процесу з фізичного виховання можуть бути різні: традиційна, секційна, професійно-орієнтована, індивідуальна або змішана, але безперечно те, що фізичне виховання повинно бути обов'язковим предметом для усіх учасників навчального процесу, оскільки це єдина дисципліна, яка вирішує одночасно освітні, виховні і оздоровчі завдання.

Висновок. Центри студентського спорту повинні бути лише додатковою формою організації фізичної культури і спорту в вищих навчальних закладах України, до уже існуючої обов'язкової навчальної дисципліни «Фізичне виховання». В центрах повинні займатися всі бажаючі студенти не залежно від рівня здоров'я, фізичної підготовленості та спортивної кваліфікації. Фінансування центрів може здійснюватися у тому числі із внесків студентів за заняття в спортивних або оздоровчих секціях, як це робиться в вузах Західної Європи та США.

Література:

1. Мунтян В. С. Болонський процес і організаційно-методичні проблеми діяльності кафедри фізичного виховання / Мунтян В. С. // Школа професійної майстерності – Харків : НІОУ ім. Ярослава Мудрого, 2012. – С. 36–38.
2. Мунтян В. С. Фізичне виховання у контексті положень нового закону України «Про вищу освіту» / В. С. Мунтян, В. І. Пліско // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. – Чернігів, 2014. – Вип. 118, т. 1. – С. 222–226.

3. Нормативно-правові аспекти організації навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищих навчальних закладах України / О. В. Попрошаєв, С. Г. Зінченко, Д. О. Каратаєва, С. О. Фішев // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 9. – С. 134–140.
4. Попрошаєв О. В. Фізичне виховання в контексті інтеграції в загальноєвропейський освітній простір [Електронний ресурс] / О. В. Попрошаєв, О. А. Білик, М. В. Островський // Спортивна наука України. – 2015. – № 2. – С. 36–43.
5. Якименко Ю. І. Якість освіти – головний принцип Болонського процесу / Ю. І. Якименко // Проблеми модернізації освіти України в контексті Болонського процесу. – Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – С. 27–29.